

ఈశావాస్య ఉపనిషత్తు

శాంతిపాఠం

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్ పూర్ణముదచ్యతే।
పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావ శిష్యతే ॥
ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః

ఓం - ఓం, అదః - అది, పూర్ణం - అనంతం, ఇదమ్ - ఇది, పూర్ణం - అనంతమైనది, పూర్ణాత్ - అనంతంనుంచి (కంటికి కనిపించని ఈ అనంతం నుంచి), పూర్ణం - అనంతం (గోచర ప్రపంచమంతా), ఉదచ్యతే - ఉద్భవిస్తోంది, పూర్ణస్యపూర్ణమాదాయ - అనంతం నుంచి అనంతం తీసి వేస్తే, పూర్ణం ఏవ- అనంతమే, అవశిష్యతే - మిగిలివుంటుంది, ఓం - ఓం, శాంతిః - శాంతి.

అది (ఆ కనిపించని అనంతం) పూర్ణం. ఇది కూడా (కనిపించే అనంతవిశ్వం) పూర్ణం.ఆ పూర్ణం నుంచి ఈ పూర్ణం బహిర్గతమౌతోంది. పూర్ణం నుంచి పూర్ణంతీసివేసినా పూర్ణమే మిగిలివుంది.

ఓం ఈశావాస్య మిదగ్ం సర్వం యత్కించ జగత్యాం జగత్
తేనత్యక్తేన భుంజీథాః మాగృథః కస్యస్విద్ధనమ్. 1

జగత్యాం - జగత్తులో, యత్ కించ - ఏదేదైతే, జగత్ - మార్పుచెందేది,

ఇదం సర్వం - ఇది అంతా, ఈశా - భగవంతునిచేత, వాస్యం - ఆవరింప బడి వుంది, తేన త్యక్తేన - ఆ త్యాగం చేత, భుంజీథాః - పోషణచేసుకో, కస్య స్విద్ ధనమ్ - ఎవని ధనాన్ని మాత్రము, మాగృధః - ఆశించకు

ఈ జగత్‌లో మార్పుచెందేది ఏదేది ఉన్నదో అదంతా భగవంతునిచేత ఆవ రింపబడివుంది. ఈ త్యాగం చేత నిన్ను నీవు పోషించుకో. ఎవరి ధనాన్ని మాత్రము ఆశించకు.

కుర్వన్నేహ కర్మాణి జిజీవిషేత్ శతగ్ంం సమాః ।
ఏవం త్వయి నాన్యథేతోఽస్తిన కర్మ లిప్యతే నరే ॥ 2

ఇహ - ఈ జగత్తులో, కర్మాణి - శాస్త్రవిహితములైన కర్మలను, కుర్వన్ - చేస్తూ, ఏవం - ఇదేరీతిగా, త్వయి - నీకు, నరే - మానవునకు, ఇతః - ఇం తకంటే, అన్యథా - వేరొక మార్గం, న అస్తి - లేదు, కర్మ - కర్మ, న లిప్యతే - అంటదో

శాస్త్రవిహితమైన నైమిత్తిక కర్మలు ఆచరిస్తూ మాత్రమే మానవుడు నూరు సంవత్సరాలు జీవించాలని కోరుకోవాలి. మానవ జీవితం పైన ఆసక్తి ఉన్నంత వరకు దుష్కర్మకాలుష్యాన్ని దూరం చేసుకోడానికి ఇది తప్ప మరోదారి లేదు.

అసుర్యానామతే లోకా అంధేన తమసావృతా ।
తాగ్ంస్తే ప్రేతాభిగచ్ఛన్తి యేకే చాత్మహనో జనాః ॥ 3

అసుర్యః - రాక్షసులకు చెందిన, అంధేన తమసా - కటిక చీకటి చేత, ఆవృ తాః- ఆవరింపబడినవి, నామ - నిజంగా, తే - ఆ, లోకాః - జన్మలు, యేకే - ఎవరెవరైతే, చ - కూడా, జనాః - జనులు, ఆత్మహనః - ఆత్మహంతకులో, తే - వారు, ప్రేత్య -మరణానంతరము, తాన్-ఆయా జన్మలను,అభిగచ్ఛన్తి - పొం దుతారు.

నిజంగా ఆ జన్మలు కటికచీకటిచేత ఆవరించబడిన రాక్షసజన్మలు. ఆత్మహం త కులైనవారు మరణానంతరం వాటిని పొందుతారు.

అనేజదేకం మనసో జవీయో నైనద్దేవా
ఆప్నువన్ పూర్వమర్షత్।
తద్ధావతో౽ న్యానత్యేతి తిష్ఠ
త్తస్మిన్నపో మాతరిశ్వా దధాతి ॥ 4

తత్ - ఆ ఆత్మ, ఏకం - ఒకటే, అనేజత్ - చలనములేనిది, మనసః - మనస్సు కంటే, జవీయః - వేగవంతమైనది,దేవాః - ఇంద్రియములు, ఏనత్ - దీనిని, నఆప్నువన్ - గ్రహించలేవు, పూర్వం అర్షత్ - మనస్సుకంటే ముందు వెళ్ళింది,

తత్ - అది, తిష్ఠత్ - స్థిరంగా ఉంటూ, ధావతః - పరుగెత్తుతూవున్న, అన్యాన్ - ఇతర విషయాలను, అత్యేతి - దాటిపోతుంది, తస్మిన్ - అది వుండడంచేత, మాతరిశ్వా - విశ్వాశక్తి అంటే ప్రాణశక్తి, ఆపః - ప్రాణులయొక్క కార్యకలాప మంతా, దధాతి - భరిస్తోంది.

ఆత్మ ఒక్కటే చలించనిదైనా మనస్సుకంటే వేగవంతమైనది. మనస్సుకన్నా ముందే వెళ్ళగలదు కనుక అది ఇంద్రియాలకు అందదు. నిత్యమూ స్థిరమైన దైనా పరుగెత్తే అన్నిటికన్నా వేగవంతమైనది. ఆత్మ సకలప్రాణికోటుల కార్యకలా పాలను భరించటానికి ప్రాణశక్తిని సమకూరుస్తోంది.

త దేజతి తన్నైజతి త ద్దూరే తద్వంతికే ।
త దన్తరస్య సర్వస్య త దు సర్వ స్యాస్య బాహ్యతః ॥ 5

తత్ - అది, ఏజతి - చలించుచున్నది, తత్ - అది, న ఏ జతి - చలించదు, తత్ - అది, దూరే - దూరంలో వుంది, తత్ - అది, ఉ అంతికే - దగ్గరకూడ వుంది, తత్ - అది, ఉ - ఇంకా, అంతరస్య - లోపల, సర్వస్య అస్య - సర్వత్ర వుంది, బాహ్యతః - బయట కూడా వుంది.

ఆత్మ చలిస్తోంది, చలించదు. అది దూరంలోవుంది, దగ్గరకూడా వుంది. అది లోపలా బయటా అంతావుంది.

యస్తు సర్వాణి భూతాన్యాత్మ న్యేవాను పశ్యతి ।
సర్వభూతేషు చాత్మానం తతో న విజుగుప్సతే ॥ 6

యః - ఎవరైతే, తు - మరి, సర్వాణి - సమస్త, భూతాని - జీవులను, ఆత్మని ఏవ - ఆత్మయందే, అనుపశ్యతి - దర్శించునో, చ - మరియు, సర్వభూతే షు -అన్ని జీవులయందు, ఆత్మానాం - ఆత్మను, తతః - అందుచేత, న విజుగు ప్సతే - ద్వేషింపడు

అన్ని జీవులు తన ఆత్మకంటే వేరైనవి కావనీ, తన ఆత్మే అన్ని జీవులలోని ఆత్మ గా దర్శించే వాడు దేనిని ద్వేషింపడు.

యస్మిన్ సర్వాణి భూతాన్యాత్మై వాభూ ద్విజానతః ।
తత్రకో మోహః కః శోకః ఏకత్వ మనుపశ్యతః ॥ 7

యస్మిన్ - ఎప్పడైతే, విజానతః - విజ్ఞానానికి, ఆత్మ ఏవ - ఆత్మయే, సర్వా ణి - సమస్త, భుతాని - జీవులు, అభూత్ - అయినదో, తత్ర - అప్పడు, ఏకత్వం - ఐక్యతను, అనుపశ్యతః - దర్శించే అతనికి, కః - ఏమిటి, మోహః-మోహము, కః - ఏమిటి, శోకః - శోకము.

అన్ని జీవులను తన ఆత్మగానూ, చరాచర జగత్తును ఆత్మయొక్క ఏక త్వంగాను దర్శించే ఆత్మజ్ఞానికి మోహమేమిటి? శోకమేమిటి?

స పర్యగాచ్ఛుక్ర మకాయ మవ్రణ
మస్నావిరగ్ం శుద్ధ మపాప విద్ధమ్ ।
కవిర్మనిషీ పరిభూః స్వయం భూర్యాథా
తథ్యతోఽర్థాన్ వ్యదధాచ్ఛాశ్వతీభ్యః సమాభ్యః ॥ 8

సః - అతడు(ఆత్మ), స్వయంభూః - స్వయంభువు, పర్యగాత్ - సర్వం వ్యాపిం చినవాడు, అకాయం - శరీరములేనివాడు, అస్నావిరం - కండలులేనివాడు, ఆపాపవిద్ధమ్ - పాపం వలన కలుషితం కాని వాడు. శుక్రం - ప్రకాశవంతు డు, అవ్రణం - గాయంలేనివాడు, శుద్ధం - స్వచ్ఛమైనవాడు, కవిః - అన్నిటి నీ కలుపు కున్నవాడు, యాథాతథ్యతః - యథావిధిగా, శాస్వతీభ్యః - అనంతమైన, సమాభ్యః - ప్రజాపతులకు(సంవత్సరాలకు), అర్థాన్ - వి ధులను, వ్యదధాత్ - పంచియిచ్చాడు.

స్వయంభువు, సర్వవ్యాపి, అశరీరి, కండలులేని వాడు, పాపకళంక రహితు డు, ప్రకాశవంతుడు, పరిపూర్ణుడు, స్వచ్ఛమైనవాడు, సర్వదర్శి, సర్వవిదు డు అయిన ఆత్మ శాశ్వతులైన ప్రజాపతులకు యధావిధిన వారివారి కర్తవ్యాలను పంచియిచ్చాడు.

అంధం తమః ప్రవిశన్తి యేஉవిద్యాముపాసతే ।
తతోభూయ ఇవ తే తమో య ఉ విద్యాయాగ్ం రతాః ॥ 9

యే - ఎవరైతే, అవిద్యాం - అవిద్యను, ఉపాసతే - ఉపాసించుతారో, తే - వారు, అంధం తమః - గాఢాంధకారంలో, ప్రవిశన్తి - ప్రవేశిస్తారు, యే - ఎవరైతే, ఉ - మరి, విద్యాయాం - విద్యలోనే, రతాః - ఆనందిస్తారో, తే - వారు, తతః - అంతకంటే, భూయ - ఎక్కువైన, తమః ఇవ - చీకటిలో, ప్రవిశన్తి - ప్రవేశిస్తారు

ఆవిద్యను ఉపాశించేవారు గాఢాంధకారంలో ప్రవేశిస్తారు. అంతకంటే అంధకారంలో విద్యలో ఆనందించేవారు ప్రవేశిస్తారు.

అన్య దేవాహు ర్విద్యయా అన్య దాహు రవిద్యయా ।
ఇతి శుశ్రుమ ధీరాణాం యేన స్తద్విచచక్షిరే ॥ 10

విద్యాయా - విద్యవల్ల, అన్యత్ - వేరొక (ఫలితాన్ని), అహుః - చెబుతారు, అవిద్యయా - అవిద్యచేత, అన్యత్ ఏవ - వేరొక(ఫలితాన్ని), అహుః - చెపుతారు, ఇతి - అని, ధీరాణాం - ప్రాజ్ఞులనుండి, శుశ్రుమ - మేమువిన్నాము, యే- ఎవరైతే, నః - మాకు, తత్ - దానిని, విచచక్షిరే - వివరించారో.

విద్యవల్ల(యజ్ఞతత్వవిజ్ఞానంవల్ల) ఒకఫలితం లభిస్తుందనీ, అవిద్యవల్ల (కేవలం యజ్ఞకర్మవల్ల) మరొక ఫలితం లభిస్తుందనీ వారు చెబుతారు. దీనిని మాకు వివరించిన ప్రాజ్ఞులనుండి మేము ఈవిధంగావిన్నాం.

విద్యాం చావిద్యాం చ

యస్త ద్వేదో భయగ్ం సహ।
అవిద్యయా మృత్యుం తీర్త్వా
విద్యయాఽ మృతమశ్నుతే ॥ 11

యః - ఎవడైతే, విద్యాం చ - విద్యనూ, అవిద్యాం చ - అవిద్యనూ, తత్ - ఆ, ఉభయం - రెండిటినీ, సహ - కలిపి, వేద - తెలుసుకుంటాడో, అవిద్యయా -

అవిద్యవల్ల మృత్యుం - మృత్యువును, తీత్త్వా- జయించి, విద్యయా- విద్యవల్ల, అమృతం - అమరత్వాన్ని, అశ్నుతే - పొందుతాడు.

విద్యనూ, అవిద్యనూ రెంటినీ కూడా తెలుసుకున్నవాడు అవిద్యవల్ల మృత్యువు ను జయించి, విద్యవల్ల అమరత్వాన్ని పొందుతాడు.

అంధం తమః ప్రవిశన్తి
యేఽసంభూతి ముపాసతే ।
తతో భూయ ఇవ తే తమో
య ఉ సంభూత్యాగ్ం రతాః ॥ 12

యే - ఎవరైతే, అసంభూతిమ్ - ప్రకృతిని, ఉపాసతే - ఉపాసిస్తున్నారో, తే - వారు, అంధమ్ తమః - గాఢాంధకారంలో, ప్రవిశన్తి - ప్రవేశిస్తున్నారు, యే -

ఎవరైతే, సంభూత్యాగ్ం - హిరణ్యగర్భుని యందు, రతాః - ఆనందిస్తారో, తే - వారు, తతః - అంతకంటే, భూయః - మరింత ఎక్కువ, ఇవ - అనిపించే, తమః- చీకటిలో (ప్రవేశిస్తారు).

ప్రకృతిని ఉపాసించేవారు గాఢాంధకారంలో ప్రవేశిస్తారు. అంతకంటేమించి నదా అనిపించే చీకటిలో హిరణ్యగర్భుని ఉపాసించి ఆనందించేవారు ప్రవేశిస్తారు.

అన్యదేవాహుః సంభవా దన్య దాహు రసంభవాత్ ।
ఇతి శుశ్రుమధీరాణాం యే నస్త ద్విచచక్షిరే ॥ 13

అసంభవాత్ - హిరణ్యగర్భుని ఉపాసనవలన,అన్యత్ ఏవ - వేరొక (ఫలితాన్ని) ఆహుః - చెపుతారు, అసంభవాత్ - ప్రకృతి యొక్క, (ఉపాసనవల్ల), అన్యత్ - మరొక(ఫలితాన్ని), ఆహుః - చెపుతారు, ఇతి - అని, ధీరాణాం -ప్రాజ్ఞులనుం డి, శుశ్రుమ - మేమువిన్నాము, యే - ఎవరైతే నః - మాకు, తత్ - దానిని, విచచక్షిరే - వివరించారో.

హిరణ్యగర్భుని ఉపాసనవల్ల ఒక ఫలితం, ప్రకృతి ఉపాసనవల్ల మరొక ఫలి తం వస్తుందని వారు చెబుతారు. దీనిని మాకు వివరించిన ప్రాజ్ఞులనుండి మేముఈ విధంగా విన్నాం.

సంభూతించ వినాశంచ యస్త ద్వేదో భయగ్ం సహ ।
వినాశేన మృత్యుం తీర్త్వా సంభూత్యా౨ మృతమశ్నుతే ॥ 14

(అ) సంభూతిమ్ - ప్రకృతిని, చ - కూడా, వినాశమ్ - హిరణ్యగర్భుని, చ - కూడా, తత్ - ఆ, ఉభయమ్ - రెండింటిని, సహ - కలిసి, యః - ఎవడైతే, వేద - తెలుసుకుంటాడో, వినాశేన - హిరణ్యగర్భుని(ఉపాసనవల్ల), మృత్యుమ్ - మృత్యువును, తీర్త్వా - అతిక్రమించి, అసంభూత్యా - ప్రకృతి ద్వారా, అమృ తమ్ - అమరత్వమును, అశ్నుతే - పొందుతాడు.

అసంభూతినీ వినాశాన్నీ కలిపి తెలుసుకున్నవాడు, వినాశం(హిరణ్యగర్భుని) ఉపాసనద్వారా మృత్యువును జయించి, అసంభూతి(ప్రకృతి) పైభక్తి ద్వారా అమరత్వమును పొందుతాడు.

హిరణ్మయేన పాత్రేణ సత్యస్యా౨పిహితం ముఖమ్
తత్త్వం పూష న్నపావృణు సత్యధర్మాయ దృష్టయే ॥ 15

హిరణ్మయేన పాత్రేణ - బంగారు పాత్రచేత(సూర్యబింబం), సత్యస్య - సత్యం యొక్క, ముఖమ్ - ద్వారం, అపిహితమ్ - మూయబడివుంది, పూషన్ - ఓ సూర్యదేవా, తత్ - దానిని, సత్య ధర్మాయ - సత్యనిష్టుడనైన నేను, దృష్టయే - చూచుటకు, వీలుగా, త్వం - అపావృణు - నువ్వు తొలగించు.

నీలో ఉన్న సత్యం యొక్క ద్వారాన్ని మెరుస్తూ ఉన్న నీ బంగారు బింబం మూ తలాగా కప్పి ఉన్నది. ఓ సూర్యదేవా! సత్యనిష్టుడనైన నేను ఆ సత్యాన్ని చూచు టకు వీలుగా ఆ మూతను ప్రక్కకి తప్పించు.

పూషన్నే కర్షే యమ సూర్య ప్రాజాపత్య
వ్యూహరశ్మీన్ సమూహ తేజః ।
యత్తే రూపం కల్యాణ తమం తత్తే పశ్యామి
యో౽ సా వసౌ పురుషః సో౽హ మస్మి॥ 16

పూషన్ - పోషకుడు, ఏకర్షే - ఒంటరి బాటసారి, యమ - నియంత, ప్రజా పత్య- ప్రజాపతి పుత్రుడు, సూర్య - ఓ సూర్యుడా, రశ్మీన్ - కిరణాలను, వ్యూహ - తొలగించు, తేజః - కాంతిని, సమూహ - ఉపసంహరించుకో, యత్ - ఏదైతే, తే - నీయొక్క, కల్యాణతమం - అత్యంత వైభవోపేతమూ, మంగళకరమూ అయిన, రూపం - రూపమున్నదో, తత్ - దానిని, తే - నీ అనుగ్రహంచేత, పశ్యామి - చూస్తాను, యః - ఎవరైతే, అసౌ - ఆ, పురుషః పురుషుడు, సః - అతడు, అహమ్అస్మి - నేనే

ఓ సూర్యుడా! ప్రజాపతిపుత్రుడా! స్వర్గ వీధిలో ఒంటరి బాటసారీ! సర్వపోషకా! సర్వనియంతా! నీకిరణాలను తొలగించు. కాంతిని ఉపసంహరించుకో. నీ అనుగ్రహంచేత కల్యాణతమమైన నీరూపాన్ని చూడగలను. నిజంగా నీలో ఉండేఆ పురుషుడను నేనే అని గ్రహించితిని.

వాయురనిల మమృత మథేదం భస్మాంతగ్ం శరీరమ్ ।
ఓం క్రతోస్మర కృతగ్ం స్మర క్రతోస్మర కృతగ్ం స్మర ॥ 17

అథ - ఇప్పడు, వాయు - ఊపిరి, అమృతమ్ - శాశ్వతమైనది, అనిలమ్ - సర్వవ్యాప్తియైన వాయువును, ఇదమ్ - ఈ, శరీరమ్ - శరీరం, భస్మాతం - బూడిద అగు గాక, ఓం - ఓం, క్రతో - ఓ మనసా, కృతమ్ - చేసిన కర్మల ను, స్మర - గుర్తుతెచ్చుకో

ఇక నా ప్రాణవాయువు సర్వవ్యాపి, శాశ్వతమూ ఐన ప్రాణమునందు లీనమగు గాక. ఈ శరీరము బూడిద అగు గాక. ఓం ఓ మనసా! గుర్తుకు తెచ్చుకో. నీ పూర్వ కర్మలను గుర్తుకుతెచ్చుకో.

అగ్నే నయ సుపథా రాయే అస్మాన్
విశ్వాని దేవవయునాని విద్వాన్ ।
యుయోధ్యస్మ జ్జుహురాణమేనో
భూయిష్ఠాం తే నమ ఉక్తిం విధేమ ॥ 18

అగ్నే - ఓ అగ్నిదేవా , అస్మాన్ - మమ్ము , రాయే - కర్మఫలం అనుభవించుటకు, సుపథా - మంచి మార్గం ద్వారా, నయ - తీసుకుపో, దేవ - ఓ దేవా, విశ్వాని - సమస్తమైన, వయునాని - కర్మలను, విద్వాన్ -తెలుసుకొని, అస్మత్ - మా నుండి, జుహురాణమ్ - వక్రమైన, మాయదారి, ఏనః - పాపమును యుయోధి- నిర్మూలించు, తే - నీకు, భుయిష్ఠాం - అనేకములైన, నమఉక్తిమ్ - నమస్కారవచనములను, విధేమ - చేయుదుము.

ఓ అగ్నిదేవా మేము చేసిన కర్మఫలితాన్ని అనుభవించడానికి మమ్మల్ని మంచి త్రోవలో నడిపించు. మేమాచరించిన కర్మలన్నీ నీకు తెలుసు.ఓ అగ్నిదేవా! మాలోని మాయదారి పాపములను నాశనము చేయుము. నీకు పలుమారులు నమస్కారములు చేస్తున్నాము.

ఓం పూర్ణమదః పూర్ణమిదం పూర్ణాత్ పూర్ణముదచ్యతే।
పూర్ణస్య పూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావ శిష్యతే ॥
ఓం శాంతిః శాంతిః శాంతిః